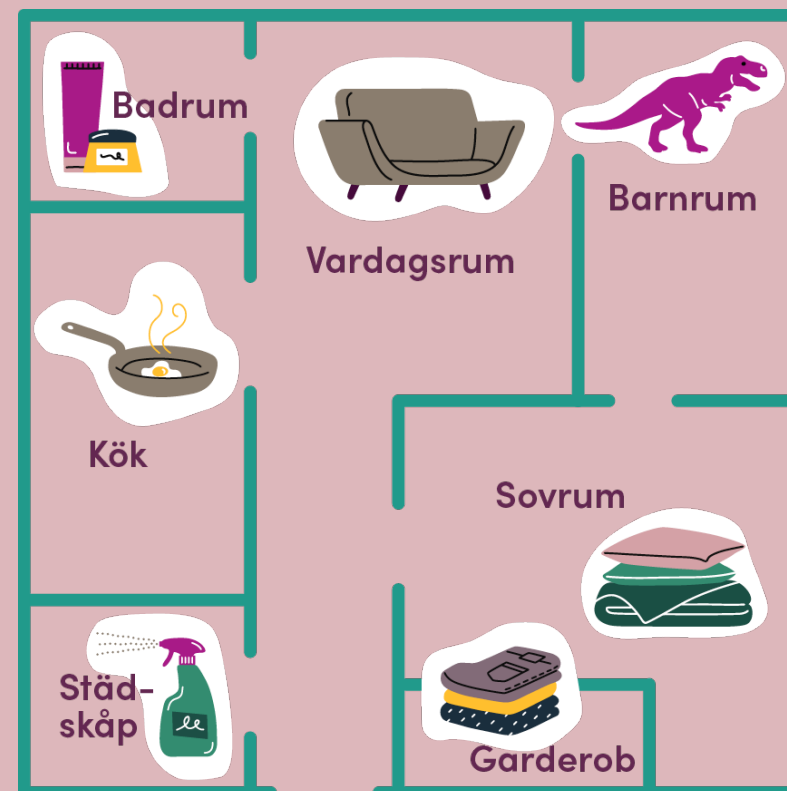


Mitt kemikaliesmarta hem – en studiecirkel genom 6 rum

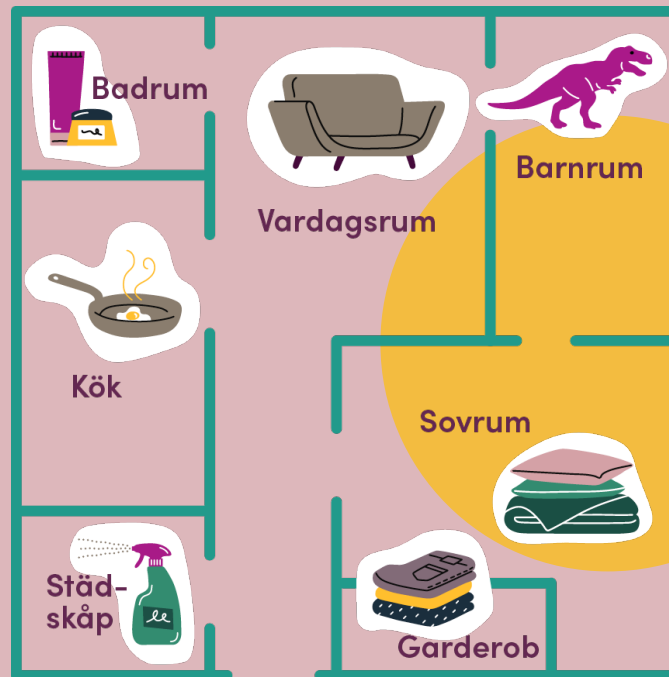
DEL 5: Sov- & barnrummet



Välkomna!

DEL 5

Sov- & barnrummet



Syfte och mål

Syfte med studiecirkeln:

Lära oss olika sätt att minska vår exponering för skadliga kemikalier i hemmet.

Mål för dagen:

Att kunna identifiera och veta vilka alternativ som finns till skadliga kemikalier i sov- och barnrum.



Dagens upplägg:

1. Incheckning
2. Sov- och barnrummet
3. Träningsredskap och leksaker
4. PAUS
5. Övning
6. Avrundning och till nästa träff



Under träffen:



Vi lär
tillsammans!



Ställ gärna
frågor genom
att rätta upp
handen.



Vi parkerar
frågor som kan
tas upp senare.



Vi kommer ta
en paus i
mitten av
träffen!



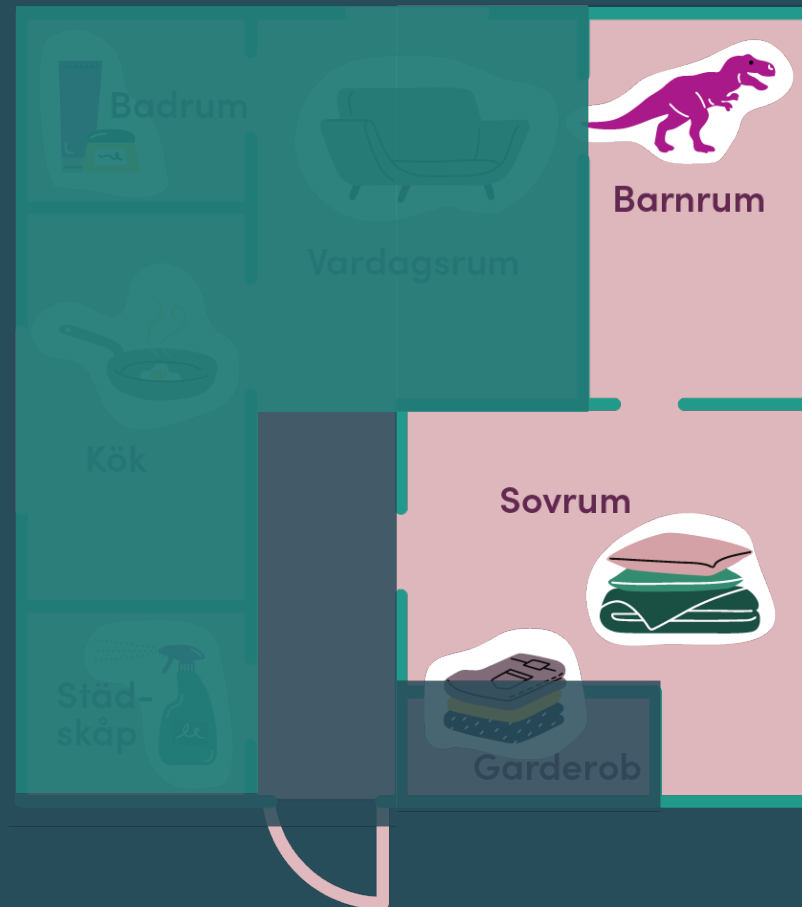
Reflektion från förra veckan: Mitt kemikaliesmarta vardagsrum och kommunikation

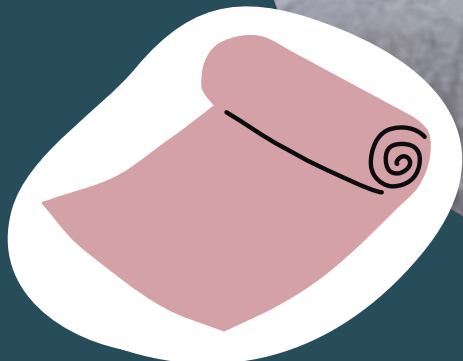


- 1) Hur har tankarna kring vardagsrummet gått sen sist?
- 2) Har du redan delat länken med de digitala verktygen med någon? Bolla gärna idéer kring att fixa en kemikaliesmart träff!



I dag: Mitt kemikaliesmarta sov- och barnrum





Väggfärg

Träningsredskap

Textil

Golv





Väggfärg

Textil

Textil

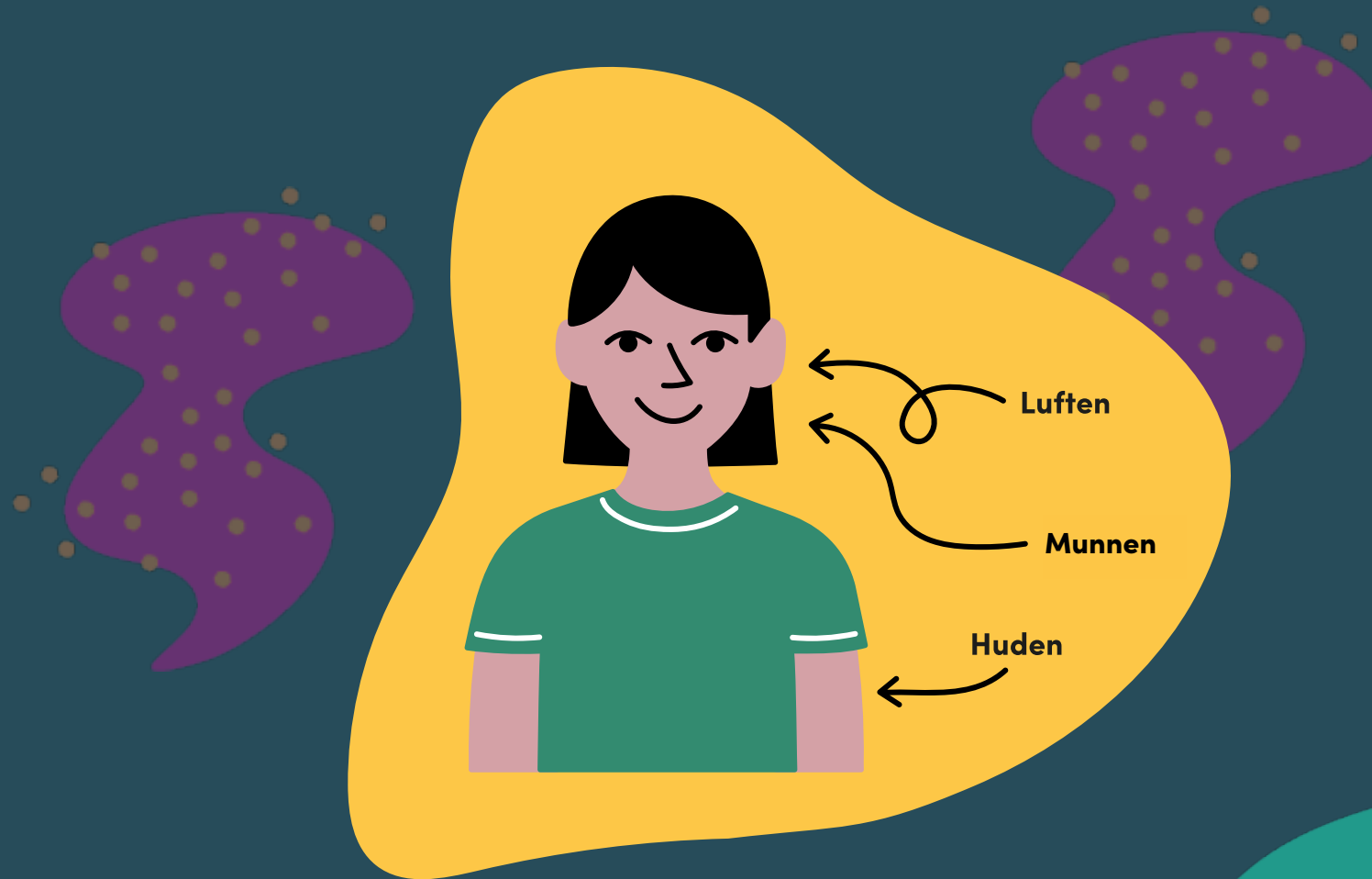
Leksaker



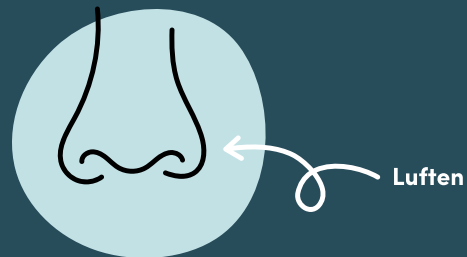
Kemikalier i vardagen



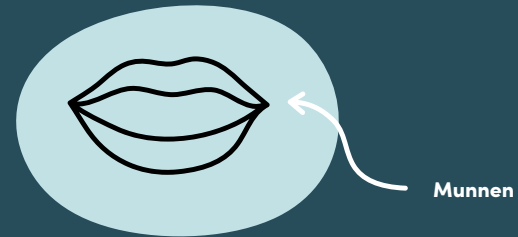
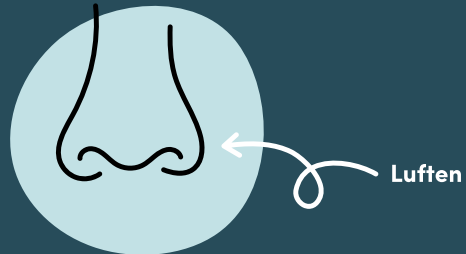
Hur kommer kemikalier in i kroppen?



...i sovrummet via luften och huden



...för **barn** – via luften, munnen och huden



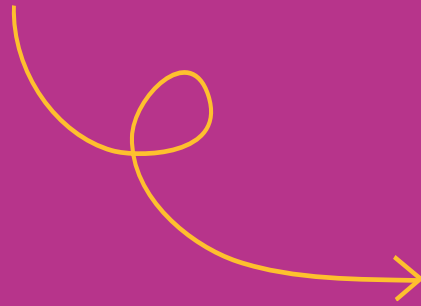
Barn är extra känsliga och mer utsatta:

- Deras kroppar utvecklas fortfarande
- Stoppar saker i munnen
- Kryper på golvet
- Större hudyta per kroppsvikt
- Andas snabbare



Bikupa!

Gör du något redan i dag för att minimera exponering för skadliga kemikalier i sov- eller barnrum?

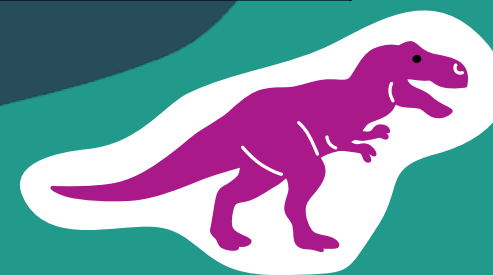


Vilka skadliga ämnen kan finnas i sovrummet?

Var?	Vad?	Möjliga faror	
Möbler	Skumgummi från 70-, 80- och 90-talen	Nuamera förbjudna flamskyddsmedel	Hormonstörande, hälso- och miljöfarliga
Hemtextilier	Sofftextilier	PFAS	Hormonstörande, hälso- och miljöfarliga. Bryts inte ner.
Elektronik	Kablar av PVC	Mjukgörare, flamskyddsmedel	Hormonstörande, reproduktionstoxiska, hälso- och miljöfarliga
Golv	Lim (till exempel epoxiharts)	Formaldehyd, BPA	Formaldehyd: Cancerframkallande, allergiframkallande BPA: hormonstörande, reproduktionstoxisk
	Limmade parkettskivor	Formaldehyd, toluen, fenol (bindemedel och skyddsimpregnering)	Formaldehyd: Cancerframkallande, allergiframkallande Toluen: hormonstörande, reproduktionstoxisk Fenol: mutagen (kan skapa mutationer)
Vägg	Konventionell väggfärg	Mjukgörare, konserveringsmedel och lösningsmedel	Cancerframkallande, allergiframkallande, hormonstörande, hälso- och miljöfarliga
	(Tvättbar) tapet (PVC)	Mjukgörare	Hormonstörande, reproduktionstoxiska, hälso- och miljöfarliga
Mjuka plastprylar	Leksaker, träningsprylar	Mjukgörare	Hormonstörande, reproduktionstoxiska, hälso- och miljöfarliga

Vilka ytterligare skadliga ämnen kan finnas i barnrummet?

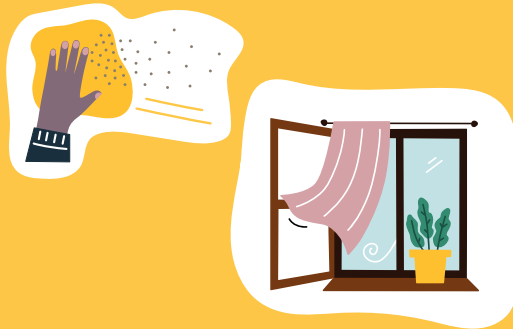
	Var?	Vad?	Möjliga faror
Leksaker	Mjuka plastleksaker (av PVC)	Mjukgörare	Hormonstörande, kan störa fortplantningsförmågan, hälso- och miljöfarliga
	Metallleksaker (omålade)	Nickel	Allergiframkallande
	Serviser (av till exempel melamin, plast)	Formaldehyd, BPA	Formaldehyd: Cancerframkallande, allergiframkallande BPA: Hormonstörande, kan störa fortplantningsförmågan
Textilier	Madrasöverdrag av PVC	Mjukgörare	Hormonstörande, kan störa fortplantningsförmågan, hälso- och miljöfarliga
	Textiler	PFAS, azofärgämnen, bekämpningsmedel	PFAS: Hormonstörande, hälso- och miljöfarliga. Bryts inte ner. Azofärgämnen: Cancerframkallande, kan störa fortplantningsförmågan, allergiframkallande. Bekämpningsmedel: Skadliga effekter på hälsa och miljö



De viktigaste tipsen

– för att minska din exponering av skadliga kemikalier i hemmet

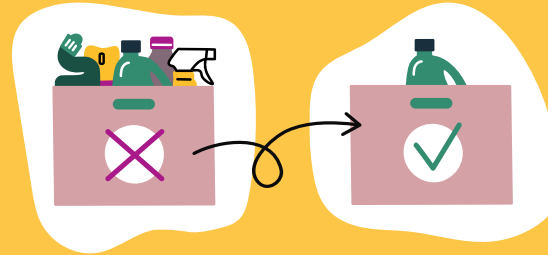
1



Vädra, dammsug & dammtorka

– för att städa bort kemikalier som samlats i dammet.

2



Minimera antal produkter & prylar

– för att minska antalet kemikaliekällor (och ta hand om avfallet på ett säkert sätt).

3



Handla medvetet

– köp produkter som omfattas av EU:s regler och titta efter miljömärkningar som är tredjepartscertifierade.

Ett kemikaliesmart sov- och barnrum

A

Låt elektroniken stanna utanför rummen
– elektroniska prylar kan avge skadliga ämnen.

B

Undvik mjuka plastprylar – särskilt om de är
klibbiga eller luktar starkt – eftersom det kan
vara ett tecken på att de då släpper ifrån sig
hormonstörande ämnen.

C

Lek med leksaker som är anpassade efter
barnets ålder och tillverkade efter 2013 då
EU-reglerna för kemikalieinnehåll i leksaker
skärptes.



EU-gemensam kemikalielagstiftning

(som rör konsumentprodukter)



CLP-förordningen innehåller regler om klassificering, märkning och förpackning av kemiska produkter.



Kosmetikaförordningen reglerar bland annat produkternas säkerhet, tillverkning, innehåll, märkning & rapportering av oönskade effekter.



Leksaksdirektivet
Här finns bland annat regler för hur mycket av vissa ämnen som maximalt får läcka ut ur leksaker, samt förbud mot innehåll av vissa ämnen.



REACH-förordningen

Förordningen omfattar både varor och kemiska produkter, och innehåller även regler om att informera kunder om innehåll av farliga ämnen som finns listade på den så kallade **kandidatlistan**.



RoHS-direktivet gäller för elektronik. Sätter gränsvärden för innehåll av vissa kemiska ämnen.



Tvätt- och rengöringsmedelsförordningen reglerar bland annat skyddsnivån för miljön och människors hälsa.



POPs-förordningen om långlivade organiska föroreningar – miljögifter som är skadliga i låga koncentrationer, som är svåra att bryta ner och som sprids långt från utsläppplatsen.

Olika myndigheterna har tillsyn över olika produkter:

Kemikalieinspektionen har tillsyn över företag som sätter ut kemiska produkter, bekämpningsmedel och varor på marknaden.

Läkemedelsverket har tillsyn över kosmetika, tatueringsfärger, permanent makeup och medicintekniska produkter.

Livsmedelsverket har tillsyn över material som är avsett att komma i kontakt med livsmedel.

Kommunerna har också visst tillsynsansvar.

Varor vs kemiska produkter

I kemikalielagstiftningen gör man skillnad på **varor** och **kemiska produkter**.

Exempel på **varor** är leksaker, kläder, batterier, möbler och hemelektronik. Förpackningar räknas också som varor.

Exempel på **kemiska produkter** är lim, målarfärg, rengöringsmedel och kemiska bekämpningsmedel.

Förordning = gäller direkt i alla medlemsländer utan att behöva införlivas i den nationella lagstiftningen.

Direktiv = gäller inte automatiskt i medlemsländerna utan måste skrivas in i de svenska lagarna, förordningarna eller föreskrifterna.

Den svenska lagstiftningen om kemikalier finns i Miljöbalken och kompletteras med förordningar som förtydligar lagen inom olika områden.

OBS! Reglerna gäller för produkter som säljs inom EU.

OBS! Regelefterlevnad dålig för produkter som säljs från företag utanför EU via online-marknadsplatser.

Elektronik

Elektriska apparater avger små mängder kemiska ämnen till den omgivande luften när de används och blir varma

Att tänka på då det gäller barn/barnrummet:

- Låt inte barn stoppa elektriska prylar i munnen.
- Undvik TV eller dator i barnens rum
- Låt inte barn skruva isär elektriska apparater eftersom farliga ämnen kan finnas inne i elektroniken, till exempel på kretskort och liknande.

Flamskyddsmedel & ftalater i kablar och plastdelar

Bly & kadmium i lödningar

PFAS i hörlurar

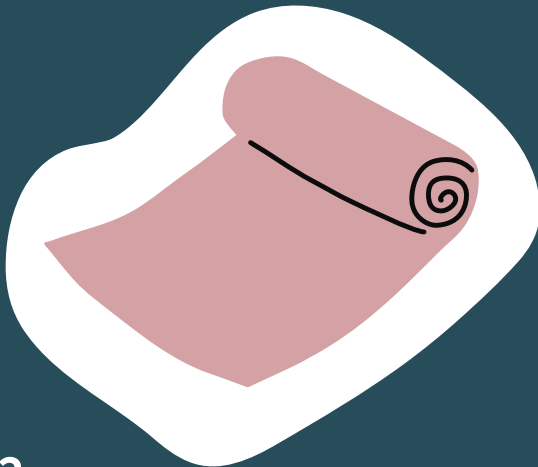


Mjuk plast/PVC



Polyvinylklorid

Anses som mycket
tveksamt på grund av
många tillsatser som
mjukgörare



Test: Träningsredskap

20 av 82 testade träningsredskap i EU innehöll särskilt farliga ämnen

Kemikaliesmarta tips till konsumenter:

- 1.** Undvik prylar som är av mjuk plast (PVC) eller billig mörk hård plast.
- 2.** Lämna tillbaka prylar som luktar starkt.
- 3.** Leta efter miljömärkta produkter (Svanen eller EU Ecolabel).
- 4.** Fråga butiken om varan innehåller farliga kemikalier! Använd Kemikalieappen



Källa: Sveriges Konsumenter, 2021

Lek med leksaker

En leksak är designad för att lekas med och är avsedda för barn under 14 år.

CE-märkning = ska följa EU:s regler



EU:s Leksaksdirektiv:

- Förbud mot 70+ kemikalier
- Nya restriktioner införs kontinuerligt

Detta är inte leksaker enligt definitionen:

- Lekplatsutrustning
- Julpynt
- Sportutrustning
- Produkter med elektrisk nätspänning > 24 volt
- Smycken för barn

Typiskt inte en leksak



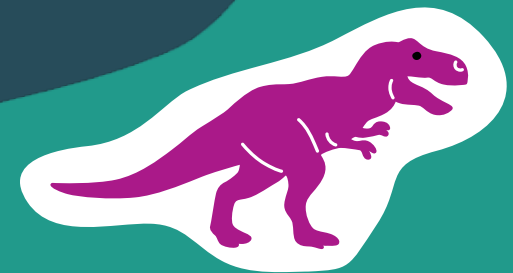
Hård plast

Hård ABS-plast finns till exempel i Lego och Playmobil anses vara säker för barn att leka med.

Utsläpp och hälsofarliga ämnen vid plasttillverkningen är dock problematisk.

Är mitt gamla Lego säkert?

Lego köpt före 1981 kan innehålla nu förbjudna kadmiumfärgämnen men utgör ingen större risk.



Begagnade leksaker

Välj begagnat för miljön, plånboken och hälsan!

...men se upp för leksaker som är tillverkade före 2013.

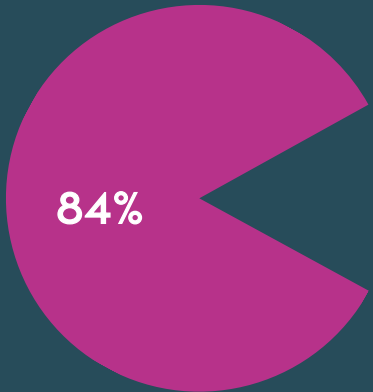
Eftersom EU-lagstiftningen för kemikalieinnehåll i leksaker skärptes 2013.

Studie från Göteborgs universitet visade att:

84% av gamla leksaker och utklädningsprylar i plast innehöll **skadliga ämnen** som kan orsaka störningar i utveckling och fortplantningsförmåga hos barn.

Även i nyare barnprodukter som testades i studien visade sig **30%** innehålla **skadliga kemikalier** över gränsvärdena.

Källa: Göteborgs universitet, 2022



Ett kemikaliesmart sov- och barnrum

A

Låt elektroniken stanna utanför rummen
– elektroniska prylar kan avge skadliga ämnen.

B

Undvik mjuka plastprylar – särskilt om de är
klibbiga eller luktar starkt – eftersom det kan
vara ett tecken på att de då släpper ifrån sig
hormonstörande ämnen.

C

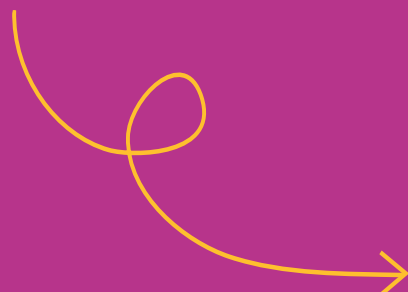
Lek med leksaker som är anpassade efter
barnets ålder och tillverkade efter 2013 då
EU-reglerna för kemikalieinnehåll i leksaker
skärptes.



PAUS!

Detektiv i sov- och barnrum...

1. Titta på fotografierna ni tagit i era sov- och/eller barnrum. Finns det någon pryl som ni blir nyfikna på ur kemikaliesynpunkt?
2. Hur kan ni gå tillväga för att undersöka om prylarna kan innehålla ämnen som är skadliga?
3. Hur känns det/hur kan vi hantera känslor som kan komma upp när vi inte kan veta?



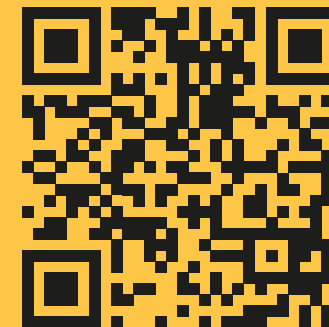
Övning

Till nästa gång:

- Titta in i din garderob – vilka material har du där?
- Gå igenom barn- och sovrummet med hjälp av verktyget Kemikaliesmart
- Dela länken med de kemikaliesmarta verktygen med nära och kära.
- Fila vidare på en kemikaliesmart träff som du skulle vilja anordna.

Vad bär du med dig från
dagens pass?

Tack för i dag!



All info från i dag finns på:

www.sverigeskonsumenter.se/barnrum

www.sverigeskonsumenter.se/sovrum

Vi ses nästa vecka i garderoben!